

ARISTOTEL, METAFIZICA, V (Δ), 7 (1017a7-b9)

7. ^{1017a7} Το ὄν λέγεται τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς τὸ δε καθ' αὐτο, κατὰ συμβεβηκὸς μὲν, οἷον τὸν δικαίον μουσικὸν εἶναι φάμεν καὶ τὸν ἀνθρώπον μουσικὸν καὶ τὸν μουσικὸν

¹⁰ ἀνθρώπον, παραπλησίως λεγόντες ὡσπερὶ τὸν μουσικὸν οἰκο-δομεῖν ὅτι συμβεβηκε τῷ οἰκοδομῷ μουσικῷ εἶναι ἢ τῷ μουσικῷ οἰκοδομῷ (τὸ γὰρ τοδε εἶναι τοδε σημαίνει τὸ συμ-βεβηκεναὶ τῷδε τοδε), - οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημενῶν τὸν γὰρ ἀνθρώπον ὅταν μουσικὸν λεγώμεν καὶ τὸν μουσικὸν ἀν-

¹⁵ θρώπον, ἢ τὸν λευκὸν μουσικὸν ἢ τοῦτον λευκὸν, τὸ μὲν ὅτι ἀμφὸ τῷ αὐτῷ συμβεβηκασί, τὸ δ' ὅτι τῷ ὄντι συμβεβηκε, τὸ δὲ μουσικὸν ἀνθρώπον ὅτι τοῦτῷ τὸ μουσικὸν συμβε-βηκεν (οὕτω δὲ λέγεται καὶ τὸ μὴ λευκὸν εἶναι, ὅτι ὡ συμβεβηκεν, ἐκεῖνο ἐστίν)· - τὰ μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς

²⁰ εἶναι λεγόμενα οὕτω λέγεται ἢ διότι τῷ αὐτῷ ὄντι ἀμφὸ ὑπάρχει, ἢ ὅτι ὄντι ἐκεῖνῳ ὑπάρχει, ἢ ὅτι αὐτὸ ἐστίν ὡ ὑπάρχει οὐ αὐτὸ κατηγορεῖται καθ' αὐτὰ δὲ εἶναι λέγεται ὡσαυτὸν σημαίνει τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας· ὡσαυτὸν γὰρ λέγεται, τὸσαυτὸν ὡσαυτὸν σημαίνει. ἐπεὶ οὖν τῶν

²⁵ κατηγορουμένων τὰ μὲν τι ἐστὶ σημαίνει, τὰ δὲ ποιόν, τὰ δὲ ποσόν, τὰ δὲ πρὸς τι, τὰ δὲ οἷον ἢ πασχέειν, τὰ δὲ πού, τὰ δὲ ποτε, ἐκαστῷ τούτων τὸ εἶναι ταῦτο σημαίνει· οὐθεν γὰρ διαφέρει τὸ ἀνθρώπου υγιαινόν ἐστίν ἢ τὸ ἀνθρώπου υγιαινέειν, οὐδὲ τὸ ἀνθρώπου βαδίζον ἐστίν ἢ τεμνόν του ἀν-

³⁰ θρώπου βαδίζει ἢ τεμνεῖ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπὶ τὸ εἶναι σημαίνει καὶ τὸ ἐστίν ὅτι ἀληθές, τὸ δὲ μὴ εἶναι ὅτι οὐκ ἀληθές ἀλλὰ ψευδός, ὁμοίως ἐπὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, οἷον ὅτι ἐστὶ Σωκράτης μουσικός, ὅτι ἀληθές τούτου, ἢ ὅτι ἐστὶ Σωκράτης οὐ λευκός, ὅτι ἀληθές· τὸ δ' οὐκ

³⁵ ἐστίν ἢ διαμέτρος συμμετρος, ὅτι ψευδός. ἐπὶ τὸ εἶναι ση-

^{1017b1} μαινεῖ καὶ τὸ ὄν τὸ μὲν δυνάμει ῥητὸν τὸ δ' ἐντελεχεία τῶν εἰρημενῶν τούτων· ὡς γὰρ εἶναι φάμεν καὶ τὸ δύν-ναμει ὡς καὶ τὸ ἐντελεχεία, καὶ [τὸ] ἐπιστάσθαι ὡσανεὶ καὶ τὸ δυνάμειον χρῆσθαι τῆ ἐπιστήμῃ καὶ τὸ

⁵ χρωμένον, καὶ ῥημῶν καὶ ὡ ἤδη ὑπάρχει ῥημῶν καὶ τὸ δυνάμειον ῥημῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν· καὶ γὰρ Ἐρμῆν ἐν τῷ λίθῳ φάμεν εἶναι, καὶ τὸ ἡμισυ τῆς γραμμῆς, καὶ σίτον τὸν μῆλον ἀδρον. ποτε δὲ δυνατόν καὶ ποτε οὐκ, ἐν ἄλλοις διορίστω.

^{1017a7} Ființarea se spune, pe de o parte, prin accident, pe de alta, prin sine; potrivit accidentului, precum spunem că cel drept este muzician, sau că omul este muzician sau că muzicianul este om; aproape la fel

¹⁰ când spunem că muzicianul construiește, adică el care construiește e muzician prin accident sau că muzicianul e constructor prin accident (într-adevăr, acesta este acela înseamnă că acela este accidentul acestuia), – tot așa și despre cele spuse mai înainte; căci atunci când spunem că omul e muzician și că muzicianul e om, sau că albul

¹⁵ este muzician, sau că acesta este alb, înseamnă în amândouă [expresiile] mai întâi că amândouă [atributele] sunt accidentele aceluiași [subiect], apoi că [în prima expresie] atributul e accidentul ființării, iar [expresia] „muzicianul este om”, că muzicianul este accidentul acestuia (la fel se spune și că non-albul este, pentru că cel căruia (acela) îi este accident este); - Astfel, când cele spuse sunt

²⁰ spuse prin accident, este sau pentru că cele două [accidente] aparțin aceluiași [subiect] existent, sau pentru că [predicatul] este un accident al [subiectului] existent, sau pentru că există [subiectul] însuși căruia îi aparține [ca accident] acela față de care însuși [subiectul] se predică; prin sine, „a fi” se spune la fel precum înseamnă figurile categoriei, căci se spune în tot atâtea feluri în câte e semnificată

²⁵ ființa. Deoarece, prin urmare, dintre cele predicate unele înseamnă ce este, altele ce fel este, altele cât este, altele față de ce este, altele ce face sau ce suferă, altele unde este, altele când este, fiecare dintre acestea semnifică aceeași ființă; căci nu e nicio diferență între „omul este în însănoșire” și „omul se însănoșește”, nici între „omul este

³⁰ mergând sau tăind” și „omul merge sau taie”, la fel fiind și despre celelalte. În plus, „a fi” și „este” înseamnă că ceva e adevărat, iar „a nu fi” că nu e adevărat, ci fals, și deopotrivă pentru afirmație și negație, precum, de pildă, că „Socrate e muzician” înseamnă ca aceasta e adevărat, sau că „Socrate e ne-alb”, că e adevărat; dar că

³⁵ „diagonala [pătratului] nu este comensurabilă [cu latura lui]”,

^{1017b1} înseamnă că e fals. În plus, ființa și ființarea înseamnă deopotrivă, din cele spuse mai înainte, fie [ființa] în potență, fie [ființa] în actualitate, căci spunem a fi văzător și văzătorului potențial, și văzătorului actual, și tot așa, a ști [înseamnă] și puțința de a se sluji

⁵ de știință și folosirea ei, la fel cum starea de repaus [înseamnă] și ceea ce se află acum în repaus și ceea ce are puțința de fi în repaus. Deopotrivă este și pentru substanțe, căci spunem că Hermes este în piatră și jumătatea în întregul liniei, cum spunem grâu la ceea ce este neajuns la maturitate. Dar când e [ființa] în potență și când încă nu e, vom determina în altă parte.